

Opinia Komitetu Regionów „Ubóstwo dzieci”

(2012/C 113/07)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla, że władze lokalne i regionalne są na pierwszej linii walki z ubóstwem dzieci i ich wykorzystywaniem oraz zwraca uwagę na istotną odpowiedzialność władz lokalnych i regionalnych w pracy na rzecz zapobiegania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Zgadza się, że ubóstwo dzieci jest wielowymiarowym zjawiskiem, które wymaga wielowymiarowych odpowiedzi. Jest zdania, że poprawa nawet ograniczonej liczby kluczowych kwestii, takich jak ustalenie minimalnego wynagrodzenia i norm jakości, może mieć fundamentalne znaczenie w walce z ubóstwem dzieci.
- Podkreśla znaczenie odpłatnej pracy; zauważa jednak, że samo zatrudnienie nie gwarantuje wyjścia z ubóstwa i że konieczne są dalsze działania w walce z ubóstwem pracujących.
- Podkreśla, że wszystkie państwa członkowskie powinny uznać, że ubóstwo dzieci i ich wykluczenie społeczne to najważniejsze przeszkody, jakie należy pokonać, by osiągnąć cele strategii „Europa 2020” w zakresie stopy zatrudnienia, inwestycji w badania, rozwój, energetykę i zrównoważony rozwój.
- Wyraża obawę, iż kryzys gospodarczy i finansowy oraz działania podejmowane w związku z nim przez niektóre państwa członkowskie prowadzą do wzrostu ubóstwa bezwzględnego, ubóstwa pracujących oraz bezrobocia wśród osób młodych.

Sprawozdawca Doreen HUDDART (UK/ALDE), członkini Rady Miejskiej Newcastle

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Ogólne uwagi wstępne

1. Popiera zamiar opublikowania przez Komisję zaleceń dotyczących walki z ubóstwem dzieci i promowania dobra dzieci w 2012 r. i z zadowoleniem przyjmuje możliwość przyczynienia się dzięki tej opinii perspektywicznej do dalszej realizacji celów Europejskiej platformy współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Popiera trzy obszary polityki zdefiniowane jako część zaleceń: Odpowiednie środki, Dostęp do usług i Zaangażowanie dzieci i młodzieży. Zwraca uwagę na fakt, iż choć szefowie państw zdecydowanie opowiedzieli się za nadaniem zagadnieniu ubóstwa dzieci priorytetowego znaczenia, nie zawsze przekładało się to na spójne środki, działania, cele i monitorowanie we wszystkich państwach członkowskich UE.

2. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne są na pierwszej linii walki z ubóstwem dzieci i ich wykorzystywaniem oraz zwraca uwagę na istotną odpowiedzialność władz lokalnych i regionalnych w pracy na rzecz zapobiegania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Zgadza się, że ubóstwo dzieci jest wielowymiarowym zjawiskiem, które wymaga wielowymiarowych odpowiedzi. Jest zdania, że poprawa nawet ograniczonej liczby kluczowych kwestii, takich jak ustalenie minimalnego wynagrodzenia i norm jakości, może mieć fundamentalne znaczenie w walce z ubóstwem dzieci.

3. Zwraca uwagę na fakt, że ubóstwo dzieci nie jest zjawiskiem pobocznym czy marginalnym, które zniknie wraz ze wzrostem gospodarczym⁽¹⁾; wyższe wskaźniki wzrostu w latach 2000-2008 nie miały znaczącego wpływu na poziom ubóstwa dzieci. Zauważa, iż przed kryzysem gospodarczym ubóstwo dzieci było dla społeczeństwa UE powodem do wstydu. Komitet obawia się, że niektóre działania państw członkowskich podejmowane w odpowiedzi na kryzys mogą w niezamierzony sposób przyczynić się do zwiększenia tego ubóstwa. Przyznaje, że pewne grupy dzieci są szczególnie narażone na dotkliwe lub skrajne ubóstwo, podkreśla jednak, że one same stanowią grupę społeczną, która często jest bardziej narażona na ubóstwo niż ogół populacji.

4. Jedna z definicji ubóstwa brzmi:

„Osoby, rodziny i grupy ludności można uznać za żyjące w ubóstwie, kiedy brakuje im środków na odżywianie, uczest-

nictwo w różnych zajęciach oraz na warunki mieszkaniowe i infrastrukturę, które składają się na normalne – lub przynajmniej powszechnie zalecane bądź uznawane – życie w społeczności, do której należą. Zasoby, jakimi dysponują, kształtują się na tyle poniżej środków dostępnych przeciętnej osobie lub rodzinie, że w praktyce są one wykluczone ze zwykłych zachowań, zwyczajów i różnych zajęć”⁽²⁾.

5. Zauważa, że najbardziej rozpowszechnioną miarą ubóstwa w państwach członkowskich i w UE jest dochód „poniżej 60 % mediany dochodu gospodarstw”, zwraca jednak uwagę, że konieczne jest stosowanie całego szeregu kryteriów do mierzenia ubóstwa bezwzględного oraz że należałoby uwzględnić wskaźniki mierzące takie aspekty, jak włączenie społeczne, dostęp do usług, poziom wykształcenia czy oczekiwaną długość życia w chwili urodzenia – zgodnie ze wskaźnikiem rozwoju społecznego⁽³⁾. Przyjmuje z zadowoleniem silniejsze wyeksponowanie w strategii „Europa 2020” zagadnień ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zgadza się, iż wymiar społeczny powinien znaleźć się wśród centralnych aspektów tej strategii. Jednocześnie pragnie przypomnieć, że ubóstwo zagraża 20 mln dzieci żyjącym w UE.

6. Podkreśla, że ubóstwo może mieć druzgocące skutki dla dzieci i ich dzieciństwa, a także dla ich życiowych szans w przyszłości. Z zadowoleniem przyjmuje odniesienie do walki z ubóstwem dzieci jako jednego z priorytetów w ramach inicjatywy przewodniej Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Wyraża jednak ubolewanie w związku z ograniczonym zaangażowaniem na rzecz działań zmierzających w tym kierunku oraz brakiem w inicjatywie konkretnego celu dotyczącego walki z ubóstwem dzieci.

7. Z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie do opublikowania w czerwcu 2012 r. zaleceń i komunikatu w sprawie ubóstwa dzieci i dobra dzieci oraz popiera proponowane ramy dla zaleceń w sprawie ubóstwa dzieci i dobra dzieci. Uznaje w tym kontekście znaczenie zaangażowania samych dzieci cierpiących z powodu ubóstwa i z zadowoleniem przyjmuje włączenie w te ramy sekcji o zaangażowaniu. Proponuje przy tym jednak, by zarówno w zaleceniach, jak i w komunikacie podkreślona została waga organizacji humanitarnych, takich jak np. UNICEF, oraz rola władz lokalnych i regionalnych w zapewnianiu ochrony dzieci przed ubóstwem i towarzyszącą mu deprivacją materialną.

8. Zauważa, że grupy społeczne znajdujące się w najtrudniejszym położeniu zostały najbardziej dotknięte obecnym kryzysem finansowym, a dowody wskazują, że dzieci i w szczególności młodzi ludzie nieproporcjonalnie bardziej cierpią z powodu kryzysu⁽⁴⁾. Przypomina ponadto, że niektóre dzieci

⁽¹⁾ *Can higher employment levels bring lower poverty in the EU? Regression based simulations of the „Europe 2020” target*, Discussion Paper 6068, Institute for the Study of Labor (Bonn).

⁽²⁾ *Poverty in the United Kingdom*, Peter Townsend, 1979.

⁽³⁾ Wskaźnik rozwoju społecznego uwzględnia zarówno PKB na mieszkańca kraju lub regionu i oczekiwaną długość życia, jak i oczekiwaną długość kształcenia i średni okres nauki w szkole.

⁽⁴⁾ *How the economic and financial crisis is affecting children & young people in Europe*, Eurochild, 2011.

z zagrożonych grup społecznych, na przykład dzieci spędzające życie na ulicy, wychowywane tylko przez jednego rodzica, pochodzące z dużych rodzin, rodzin imigrantów lub rodzin należących do mniejszości etnicznych, takich jak Romowie, są jeszcze bardziej narażone na marginalizację, ubóstwo i wykluczenie społeczne. Zwraca uwagę na fakt, że choć globalizacja i wzmożona współpraca międzynarodowa mogą wносить znaczne korzyści w życie obywateli, to często rozkładają się one nierównomiernie. Należy podjąć wysiłki na rzecz tego, by nikt nie został wykluczony z możliwości czerpania owych korzyści.

9. Zwraca uwagę na fakt, że obserwowana w ostatnich latach w UE zdecydowana koncentracja na kwestii ubóstwa dzieci oraz przychylnie deklaracje polityczne szefów państw członkowskich UE nie doprowadziły do znaczącego ograniczenia tego zjawiska. Podkreśla w związku z tym, iż polityczne wsparcie w walce z tym problemem należy przełożyć na spójne środki, działania i cele we wszystkich państwach członkowskich UE.

10. Podkreśla znaczenie odpłatnej pracy; zauważa jednak, że samo zatrudnienie nie gwarantuje wyjścia z ubóstwa i że konieczne są dalsze działania w walce z ubóstwem pracujących⁽⁵⁾.

11. Podkreśla, że wszystkie państwa członkowskie powinny uznać, że ubóstwo dzieci i ich wykluczenie społeczne to najważniejsze przeszkody, jakie należy pokonać, by osiągnąć cele strategii „Europa 2020” w zakresie stopy zatrudnienia, inwestycji w badania, rozwój, energetykę i zrównoważony rozwój.

12. Zgadza się z poglądem, że nie można akceptować faktu, iż w XXI wieku w jednym z najbogatszych rejonów świata 20 mln dzieci żyje w ubóstwie bądź jest nim zagrożonych oraz z tym, że⁽⁶⁾ ubóstwo polega nie tylko na niskich dochodach i konieczności obywania się bez wielu rzeczy, lecz także na nieposiadaniu dostępu do przysługujących uprawnień, dobrej opieki medycznej, wykształcenia i bazy mieszkaniowej, na braku szacunku ze strony innych oraz poczucia własnej wartości oraz na niemożności uczestnictwa w życiu społeczeństwa.

13. Podkreśla, że także Zgromadzenie Ogólne ONZ uznaje, iż ubóstwo dzieci ma charakter szczególny. ONZ akcentuje też, że ubóstwo dzieci to coś więcej niż tylko brak pieniędzy. Ubóstwo dzieci należy rozumieć jako pozbawienie ich szeregu praw zapisanych w Konwencji ONZ o prawach dziecka, w której uznano prawo każdego dziecka do poziomu życia odpowiadającego jego rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, duchowemu, moralnemu i społecznemu (art. 27). W większości wypadków ubóstwo dzieci oznacza złamanie praw do przetrwania, ochrony, rozwoju i uczestnictwa, o których mowa w Konwencji.

14. Podkreśla, iż liczne badania wskazują na to, że skuteczna polityka redystrybucji wspierająca rodziny z dziećmi odgrywa ważną rolę w ograniczaniu ubóstwa dzieci. Transfery socjalne zmniejszają ubóstwo dzieci o nie mniej niż 44 % w UE jako całości.

⁽⁵⁾ Zob. np. *A Living Wage for Newcastle*, <http://www.newcastle.gov.uk/news-story/a-living-wage-newcastle>.

⁽⁶⁾ *Poverty: the facts, 5th Edition*, Flaherty, J., Veit-Wilson, J., i Dornan, P., *Child Poverty Action Group*, 2004.

Polityka Unii Europejskiej

15. Pragnie podkreślić, że należy wykazać większe zrozumienie dla faktu, że w odniesieniu do inwestycji na rzecz walki z ubóstwem dzieci i ich wykorzystywaniem⁽⁷⁾, wykluczeniem społecznym i ogólnie pojętymi społecznymi nierównościami korzyści przewyższają koszty. Zauważa korzyści płynące dla całego społeczeństwa z zapewnienia większej równości i zmniejszenia marginalizacji, wykluczenia i ubóstwa społecznego oraz podkreśla finansowe, gospodarcze i społeczne korzyści z inwestowania na wczesnym etapie w dzieci i rodziny⁽⁸⁾.

16. Popiera konkluzje Rady z 17 czerwca 2011 r. w sprawie radzenia sobie z ubóstwem dzieci i propagowania ich dobrostanu, w których wzywa się do nadania walce z ubóstwem dzieci priorytetowego znaczenia. Popiera ponadto stanowisko Komitetu Ochrony Socjalnej wyrażone w opinii z 15 lutego 2011 r., w której wzywa się do uwzględnienia walki z ubóstwem dzieci jako priorytetowego zadania we wszystkich właściwych obszarach.

17. Zgadza się, że istnieje już solidna baza naukowa dotycząca ubóstwa dzieci w UE. Z niepokojem stwierdza, że wskaźnik ubóstwa dzieci w poszczególnych państwach członkowskich waha się od 11 % do 33 %. Proponuje, by przeznaczyć środki na zgłębienie, rozpowszechnienie i wykorzystanie tej bazy naukowej oraz na wymianę sprawdzonych rozwiązań pomiędzy państwami członkowskimi.

18. Wyraża obawę, iż kryzys gospodarczy i finansowy oraz działania podejmowane w związku z nim przez niektóre państwa członkowskie prowadzą do wzrostu ubóstwa bezwzględnego, ubóstwa pracujących oraz bezrobocia wśród osób młodych⁽⁹⁾.

19. Zwraca uwagę na znaczenie polityki zmierzającej do przerwania cyklu ubóstwa przekazywanego z pokolenia na pokolenie. W tym celu niezbędne są przekrojowe strategie polityczne, które obejmowałyby środki o charakterze edukacyjnym i społecznym, nie tylko służące zapewnieniu zatrudnienia rodzicom, lecz także ukierunkowane bezpośrednio na dzieci.

20. Wzywa Komisję i państwa członkowskie, by w większym stopniu uznały fakt, że ubóstwo jest wspólnym zobowiązaniem i wyzwaniem dla całego społeczeństwa i nie powinno być postrzegane jako piętno czy oznaka porażki ludzi, których dotknęła bieda lub wykluczenie społeczne.

21. Ponawia wnioski, by w ramach funduszy strukturalnych Komisja zapewniła możliwość poprawy jakości mieszkalnictwa socjalnego w celu zwiększenia jego roli w strategiach politycznych sprzyjających włączeniu społecznemu oraz by potwierdziła, że funkcje mieszkalnictwa socjalnego w zakresie usług publicznych należy określić na szczeblu państw członkowskich.

22. Zgadza się z poglądem, iż do pokonania ubóstwa oraz zapobiegania mu potrzebne jest całościowe, zintegrowane podejście, w którym uwzględniane byłyby potrzeby różnych grup oraz szczególnie wyzwania stojące przed tymi grupami.

⁽⁷⁾ *Estimating the cost of child poverty*, Hirsch, D., Joseph Rowntree Foundation, 2008.

⁽⁸⁾ Zob. np. *Early Intervention: Smart Investment, Massive Savings*, Cabinet Office (UK), 2011.

⁽⁹⁾ *How the economic and financial crisis is affecting children & young people in Europe*, EUROCHILD, 2011.

Odpowiednie środki

23. Podziela opinię, według której ubóstwo dochodowe jest jednym z najbardziej widocznych sygnałów ubóstwa w społeczeństwie, które ma inny wpływ na dzieci niż na dorosłych⁽¹⁰⁾. Jednak to zaledwie jeden z wielu czynników, które składają się na ubóstwo dzieci i które należy uwzględnić. Zgadza się, że nie wszyscy rozumieją, jakie minimalne normy są niezbędne, by zagwarantować dzieciom przysługujące im prawa. Zachęca UE i jej państwa członkowskie do rozważenia możliwości rozwiązania tego problemu w kluczowych obszarach, takich jak wsparcie dochodu, dostęp do usług czy uczestnictwo dzieci.

24. Zauważa, że kraje, które wydają najwięcej na zasiłki socjalne, zwykle notują najniższe wskaźniki ubóstwa dzieci. Zgadza się, że państwa członkowskie powinny – w razie konieczności – rozważyć zwiększenie zasiłków na dzieci jako znak międzypokoleniowej solidarności, której nieodłączną częścią stanowi uznanie dla wartości dzieciństwa i inwestycji w przyszłość Europy.

25. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję opracowania ram dotyczących zagwarantowania właściwego ogólnego dochodu minimalnego dla wszystkich dzieci, z uwzględnieniem dochodu całego gospodarstwa domowego, tj. zarówno rodziców, jak i dzieci.

26. Podkreśla znaczenie zapobiegawczych inwestycji z zakresu polityki publicznej w rozsądne strategie polityczne dla dobra dzieci, które posłużą wychowywaniu samodzielnych osób zdolnych do integracji w społeczeństwie i na rynku pracy, w przeciwieństwie do działań skupiających się na konsekwencjach ich wykluczenia społecznego i ubóstwa.

27. Przypomina o znaczeniu środków innych niż transfery socjalne; udział rodziców w rynku pracy może przyczynić się do wydzwignięcia dzieci z ubóstwa jedynie w przypadku, gdy poziom wynagrodzeń jest odpowiedni, a zróżnicowane schematy pracy rodziców dają się ze sobą pogodzić. Zachęca państwa członkowskie do tego, by pozytywnie przyjęły wniosek, by dodać zalecenie dotyczące prawodawstwa w zakresie dostatecznych poziomów wynagrodzeń oraz zagwarantowania „godnej pracy”⁽¹¹⁾. Proponuje, by włączyć do tego prawodawstwa przepisy o ochronie zatrudnienia, podkreśla jednak, że niektórzy ludzie tymczasowo lub trwale są niezdolni do pracy, co należy uwzględnić w wypadku transferów.

28. Uznaje, że powszechne zasiłki na dzieci są najskuteczniejszym sposobem wspierania dochodu rodzin z dziećmi i że powinny im towarzyszyć ukierunkowane środki na rzecz najbardziej potrzebujących⁽¹²⁾.

29. Wzywa do lepszego zdefiniowania pojęcia „odpowiedni” i zachęca państwa członkowskie i Komisję, by ustaliły normy

⁽¹⁰⁾ Child poverty – family poverty: Are they one and the same?, Eurochild Policy Position, 2011.

⁽¹¹⁾ Zob. np. *The low-pay, no-pay cycle: understanding recurrent poverty*, Shildrick T. et al., Joseph Rowntree Foundation, 2010.

⁽¹²⁾ Zob. np. *Child benefits in the European Union*, J. Bradshaw, Poverty (139), CPAG, 2011.

UE lub ustanowiły wspólną metodologię szacowania kosztów, jakie niesie ze sobą posiadanie dzieci, oraz określania odpowiednich zasobów pozwalających zapobiec ubóstwu dzieci i walczyć z nim. Proponuje, by wszelkie definicje uwzględniały następujące kwestie: odpowiedni dla kogo, odpowiedni na jak długo, odpowiedni do czego oraz kto definiuje to pojęcie⁽¹³⁾.

30. Zdecydowanie popiera propozycję, by zachęcać państwa członkowskie do należytej ostrożności przy zastrzaniu warunków uzyskania pomocy i stosowaniu sankcji w systemie świadczeń tak, by nie działać na szkodę dzieci, pozbawiając ich niezbędnych środków. Zauważa, że takie podejście zwiększa często stygmatyzację rodzin i dzieci żyjących w ubóstwie oraz umacnia przeświadczenie, że ubóstwo wynika z osobistych niepowodzeń lub niedociągnięć. Odnotowuje, że kryzys gospodarczy spowodował w wielu państwach członkowskich znaczny wzrost bezrobocia, stagnację dochodów gospodarstw domowych oraz wzrost kosztów życia. Zwraca uwagę na istotną rolę, jaką z punktu widzenia maksymalizacji dochodów gospodarstw domowych odgrywać mogą usługi doradcze, oraz stwierdza, że w niektórych państwach członkowskich świadczenie tego rodzaju usług może być zagrożone.

31. Zgadza się, że osiągnięcie przez rodziców właściwej równowagi pomiędzy życiem zawodowym i prywatnym ma kluczowe znaczenie dla dobra dzieci i społeczeństwa, gdyż zarówno ubóstwo dochodowe, jak i ograniczony czas dla rodziny mogą negatywnie wpłynąć na rozwój dziecka. Zgadza się, że niestabilne zatrudnienie i długie godziny pracy oraz niskie wynagrodzenia rodziców mogą mieć szkodliwy wpływ na życie dorosłych i rozwój dzieci⁽¹⁴⁾.

Dostęp do usług

32. Z zadowoleniem przyjmuje nacisk na zapewnienie wszystkim dzieciom dostępu do usług wysokiej jakości na kluczowym etapie ich rozwoju i zauważa, że usługi zdrowotne, wsparcie wychowawcze i wsparcie dla rodzin, usługi edukacyjne, mieszkaniowe i ochronne mają zasadnicze znaczenie i najczęściej są zapewniane przez władze lokalne i regionalne.

33. Uznaje znaczenie wczesnej edukacji i opieki nad dziećmi oraz jakości odpowiednich usług dla małych dzieci. Zwraca uwagę, że skuteczna, wczesna interwencja oraz wsparcie w całym okresie dzieciństwa i dorastania (a zwłaszcza w momentach krytycznych⁽¹⁵⁾) mogą wywierać znaczący korzystny wpływ na rozwój dziecka. Stwierdza, że niektóre usługi zapewniane przez samorządy lokalne i regionalne, takie jak żłobki, szkoły, biblioteki czy świetlice mają nieodzowne znaczenie dla poprawy samopoczucia dziecka, niemniej w wielu państwach członkowskich ich istnieniu zagrozić mogą programy oszczędnościowe⁽¹⁶⁾.

⁽¹³⁾ *What do we mean by 'adequate' benefits?*, J Veit-Wilson, rozdział 14 [w:] J Strelitz and R Lister [red.]; *Why money matters. family income, poverty and children's lives*, Save the Children, London, s. 125–132.

⁽¹⁴⁾ Zob. np. *Precarious work: risk, choice and poverty traps*, R. MacDonald, [w:] *Handbook of youth and young adulthood: new perspectives and agendas*, A. Furlong, 2009.

⁽¹⁵⁾ *Understanding youth exclusion: critical moments, social networks and social capital*, Shildrick, T.A. & MacDonald, R., Youth & Policy, 2008.

⁽¹⁶⁾ Tamże.

34. Z zadowoleniem odnosi się do wniosku w sprawie umocnienia roli edukacji w zapobieganiu i przerywaniu cyklu ubóstwa dzięki zlikwidowaniu wszelkich barier finansowych w kształceniu i zapewnieniu równych szans oraz udzieleniu niezbędnego dodatkowego wsparcia w celu zrekompensowania wszelkich nierówności. Uznaje znaczenie równego dostępu do usług związanych z edukacją, takich jak nieodpłatne posiłki, podręczniki i materiały edukacyjne, finansowe wspieranie uczestnictwa w wycieczkach szkolnych i zajęciach kulturalnych dzieci z rodzin o niskich dochodach i zagrożonych ubóstwem. Tego typu usługi świadczone są niezmiennie przez władze regionalne i lokalne.

35. Podkreśla rolę, jaką mogą odgrywać placówki opieki nad dziećmi w zmaganiach z problemem ubóstwa dzieci. Dla samych dzieci placówki te oznaczają możliwość interakcji z innymi dziećmi i z pracownikami oraz czerpania korzyści z tych kontaktów. Może to poprawić poznawczy, językowy, emocjonalny i społeczny rozwój dzieci, a efekty wydają się długotrwałe.

36. Podkreśla potencjalny niszczący wpływ ubóstwa na zdrowie dzieci⁽¹⁷⁾. Zgodnie z komunikatem Komisji w sprawie nierówności zdrowotnych wyraża zaniepokojenie w związku z niedostatecznym zajęciem się kwestią dostępu dzieci do usług zdrowotnych oraz ogólnym brakiem świadomości, niskim priorytetem politycznym i niewystarczającymi zobowiązaniami w zakresie zwalczania nierówności zdrowotnych. Proponuje, by w zaleceniach i komunikacie podkreślone zostało znaczenie, jakie ma poprawa zdrowia dzieci, także zdrowia psychicznego. Zgadza się z poglądem, iż dzieci potrzebują konkretnych, ukierunkowanych programów w ramach szerszych wysiłków na rzecz ograniczania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz że należy zapewnić powszechny dostęp do opieki zdrowotnej dla ubogich i wykluczonych społecznie grup, w tym także dla wszystkich dzieci.

37. Podziela obawę, że problemy środowiskowe, takie jak zanieczyszczenie, ruch uliczny, zatrucie gleb i wody pitnej, często w nieproporcjonalnie większym stopniu dotyczą dzieci ubogich. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek, by dołożyć wszelkich starań w celu uniknięcia tworzenia gett, w których skupione byłyby dzieci cierpiące z powodu ubóstwa i wykluczenia społecznego, oraz w celu promowania zróżnicowania grup społecznych w mieszkalnictwie. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję włączenia dzieci i ich rodzin oraz społeczności do procesów planowania. Sugeruje, by w zaleceniach rozważyć możliwość wprowadzenia minimalnych norm dotyczących mieszkalnictwa, z uwzględnieniem nadrzędnego statusu praw dziecka.

38. Zgadza się, że państwa członkowskie powinny dopilnować, by dzieci nie były oddzielane od rodzin ze względu na fakt, iż rodzina nie posiada wystarczających środków, by zapewnić im opiekę. Przyznaje w związku z tym, że zagwarantowanie odpowiednich środków skutecznie zapobiegłoby takiej sytuacji. Przestrzega przed nasilonym stygmatyzacją związanej z ubóstwem poprzez zbyt jednoznaczne kojarzenie ubóstwa z przypadkami przemocy w rodzinie oraz zwraca uwagę na istotną rolę, jaką w zakresie ochrony dziecka odgrywają władze lokalne i regionalne.

Zaangażowanie dzieci i młodzieży

39. Zdecydowanie popiera nacisk na czynny udział dzieci i młodzieży w ramach proponowanych zaleceń. Zgadza się z opinią, iż przeszkody utrudniające taki udział dotyczą wszystkich dzieci, a w przypadku dzieci znajdujących się w niekorzystnej sytuacji przeszkody te są wielokrotnie większe, dlatego tradycyjne podejścia do konsultacji mogą w ich przypadku nie zdać egzaminu. Warto jednak propagować w rodzinach, społecznościach, organizacjach pozarządowych i sektorze prywatnym podejście oparte na aktywnym uczestnictwie z myślą o wzmacnianiu zaangażowania całego społeczeństwa.

40. Proponuje, by zaangażowanie dzieci obejmowało możliwość współtworzenia decyzji mających wpływ na ich życie, uczestnictwo w sporcie i zajęciach rekreacyjnych w celu poprawy stanu zdrowia, wyrabianie umiejętności poprzez udział w życiu społecznym, rozwój osobisty i udział w zajęciach kulturalnych, podnoszenie poziomu świadomości w odniesieniu do innych kultur i różnorodności kulturowej tak, aby tworzyć bardziej zintegrowane i mniej dyskryminujące społeczeństwo.

41. Wzywa rządy krajowe oraz władze lokalne i regionalne, aby przyczyniły się do zapewnienia dzieciom i młodzieży warunków do nauki, rozwoju i rekreacji oraz wszelkich możliwości, które są niezbędne dla ich aktywnego zaangażowania.

42. Zgadza się, że przeszkodą w walce z ubóstwem dzieci jest brak społecznej i politycznej świadomości na temat problemu oraz jego wpływu na dzieci, ich rodziny i społeczeństwo ogólnie. Obawia się, że sytuację tę pogarsza jeszcze ograniczone zainteresowanie mediów problemem ubóstwa, a w niektórych przypadkach negatywne podejście do problemu ubóstwa, znikoma świadomość praw dziecka lub niewielkie poparcie dla tych praw, a także brak perspektywicznej wizji i troska wyłącznie o pozyskanie elektoratu w krótkim terminie (młodzież nie głosuje). Zauważa, że w kulturze politycznej wielu krajów nie ma zwyczaju skupiania się na dziecku czy postrzegania go jako pełnoprawnej osoby.

43. Zwraca uwagę na pracę władz lokalnych i regionalnych oraz działania zmierzające do zapewnienia dzieciom miejsca w procesach decyzyjnych dotyczących kwestii oddziałujących na ich życie, choć wiele pozostało jeszcze do zrobienia, aby zapewnić dzieciom prawo wypowiedzania się w sprawach ich dotyczących zgodnie z art. 12 Konwencji ONZ o prawach dziecka.

Zalecenia

44. Zaleca wprowadzenie konkretnego celu związanego z ubóstwem dzieci jako priorytetu inicjatywy przewodniej pt. „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym”. Opowiada się również za przyjęciem szeroko zakrojonej strategii walki z ubóstwem dzieci i wykluczeniem społecznym (obejmującej poziom krajowy, regionalny i lokalny i dopasowanej do ogólniejszej strategii „Europa 2020”), a także za stworzeniem systemu monitoringu opartego na miarodajnych wskaźnikach, który zostałby połączony z mechanizmem sprawozdawczości funkcjonującym obecnie w ramach Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka.

⁽¹⁷⁾ Zob. np. *Health consequences of poverty for children*, Spencer N., „End Child Poverty”, 2008.

45. Przypomina o potrzebie wprowadzenia w państwach członkowskich konkretnej sprawozdawczości w odniesieniu do ubóstwa dzieci i proponuje, by – pod warunkiem opracowania narzędzi do oceny sytuacji zagrożenia lub trudnego położenia, które winny zostać wykorzystane przez władze lokalne i regionalne – wymóg ten został włączony do obowiązków sprawozdawczych państw członkowskich dotyczących strategii „Europa 2020”. Zwraca uwagę na fakt, że z szybkiego sondażu przeprowadzonego przez KR 19 kwietnia 2011 r. wynika, iż wielu respondentów uważa ewentualne wprowadzenie obowiązkowych priorytetów w przyszłych programach regionalnych za właściwy krok, który mógłby uwypuklić problematykę ubóstwa i wykluczenia społecznego na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

46. Zaleca, by w rozdzielaniu środków w ramach funduszy strukturalnych uwzględnić wagę projektów i usług, które pomagają w walce z ubóstwem dzieci i promują ich dobro oraz dobro ich rodzin, zwłaszcza, jeżeli dotyczą nieletnich lub młodzieży borykających się z niepełnosprawnością fizyczną lub umysłową, wykorzystaniem, uzależnieniem od narkotyków,

imigracją, konfliktem z prawem i innymi czynnikami utrudniającymi ich sytuację, jak też zwiększającą zaangażowanie tych dzieci i rodzin oraz przeciwstawiają się negatywnemu postrzeganiu i stygmatyzacji ubóstwa.

47. Zaleca, by czynnie włączać władze lokalne i regionalne, które są kluczowym ogniwem w realizacji krajowych i europejskich strategii politycznych na szczeblu lokalnym, w opracowywanie decyzji i polityk dotyczących wsparcia dla rodzin, świadczenia usług i aktywnego udziału dzieci i młodzieży.

48. Zaleca, by w celu dzielenia się sprawdzonymi rozwiązaniami Komisja rozwijała i podtrzymywała stały dialog z KR-em, a także przewidziała środki finansowe, które umożliwią KR-owi opublikowanie we współpracy z takimi organizacjami, jak Eurocities czy Eurochild, sprawozdań dokumentujących projekty poświęcone walce z ubóstwem dzieci pomyślnie zrealizowane przez władze lokalne i regionalne z różnych państw członkowskich.

Bruksela, 15 lutego 2012 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO
